

SUOMALAISIA IDIOMEJA

Lähteenä käytetty mm.

Raija Tervomaan teosta *Päin mäntyä. Suomen kielen sanontoja*. Laatusana Oy 2002.

IHMISET

Väkeä oli **pilvin pimein**.

Porukkaa **oli kuin pipoa**.

Uusia lehtiä ilmestyy **kuin sieniä sateella**

Ihmiset joutuivat **olemaan kuin sillit purkissa/suolassa (sillipurkkiristeily)**

Kukaan ei **liikuttanut eväänsäkään**.

Hän seiso siinä **eväänsä liikuttamatta**.

Pidä vain pärstäsi peruslukemilla.

Kuka **maksaa viulut?**

Vaikka miten **mietin pääni puhki**, asia ei selviä.

Sinulla taitaa olla **pitkä vieteri/pinna**.

Älä **polta hihojasi!**

Silloin kyllä **vedin herneet nenääni**.

Oli vähällä, ettei pomo **repinyt pelihousujaan**.

On vain **tartuttava itseään niskasta kiinni**.

Kokeilepa siipiesi kantavuutta!

Muista pitää jalat maassa!

Pidä myös **pääsi kylmänä**.

Seiso omilla jaloillasi.

Katsotaan, **pääsetkö asiasta jyvälle**.

Hallitus näytti hankkeelle **vihreää valoa**.

Matti **joutui kiikkiin** tekemästään kepposesta.

Aikamoisessa **kiipelissä** hän nyt onkin.

Kuinkahan Matti nyt **pääsee pälkähästä/pinteestä**.

Uskon hänen jopa vielä **pääsevän niskan päälle**.

Hän kyllä osaa **pelastaa nahkansa**.

Hän ei **mene halpaan**.

Maija **pesi** asiasta **kätensä**.

Siten hän **pääsi** jutusta **kuin koira veräjältä**.

Suomut putosivat Pekan **silmiltä**, kun hän oivalsi, miten asia oikein oli.

Sen jälkeen hän **otti lusikan kauniiseen käteen**.

Sähkömies suuttui niin, että **löi kintaansa pöytään / rukkaset naulaan / hanskat tiskiin**.

REHELLISYYS

Voitko **sanoa** asiiasi **käsi sydämellä?**

Katsotaanpa, oletko **sanasi mittainen**.

Asiat on paras sanoa **ilman sarvia ja hampaita**.

Ei siis kannata **kiertää kuin kissa kuumaa puuroa**.

Naapurin Maija puhuu **ummet ja lammet**.

Joskus hän puhuu kyllä **läpiä päähänsä**.

Kyllä moni nainen **puhuu puuta heinää**.

Toisin kuin suomalainen mies, joka **ei puhu ei pussaa**.

Paavokaan **ei sano juuta ei jaata**.

Paavo on kyllä poikkeus, hän **puhuu** usein ihan **palturia**.

Eilenkin hän **puhui itsensä pussiin**.

Ei pelännyt edes, että **menettää kasvonsa**.

Ei pidä **syöttää pajunköyttä**.

Liisa **veti maton** veljensä **jalkojen alta**.

Hän **sahasi** minua **silmään / viilasi linssiin**.

Älä **kuseta** tuolla tavoin!

Ruokahalu kasvaa syödessä.

Ville oli kuin **tulisilla hiilillä.**

Sydän kylmänä hän odotti vastausta.

Maa alkoi polttaa hänen jalkojensa alla.

Hänen asiansa olivat **päin mäntyä.**

Koko hieno suunnitelma oli **mennyt myttyyn.**

Hän oli **ihan pihalla**, suorastaan **äimän käkenä.**

Tärkeistä päätöksistä on parasta **panna mustaa valkoiselle.**

ONNI – EPÄONNI

Kun rakastuin, tuntui kuin olisin **seitsemännessä taivaassa.**

Olin siis **onneni kukkuloilla.**

Rakkaus tuli kuin **salama kirkaalta taivaalta.**

Nuorena olin ollut ihan **lätkässä** naapurin Villeen.

Ville jätti minut, mutta en **jäänyt lehdellä soittelemaan.**

En **jäänyt näppejäni nuolemaan.**

Nuolin haavani.

Menin tanssiaisiin ja tapasin Kallen, ja nyt **ovat pullat hyvin uunissa.**

Liisa on **kuin kala vedessä.**

Pekka taas on **kuin kala kuivalla maalla.**

Hän **on** aivan **helisemässä** anoppinsa kanssa.

Ajatus, jonka hallitus esitti, oli jo **kuolleena syntynyt.**

Ne olivat jo **aikansa eläneet.**

Esitykset **alittivat riman.**

Vastapuolen ehdotukset sen sijaan **ylittivät riman.**

Kukahhan tässä oikein **saikaan pitkän nenän?**

Ei kannata puhua **kuuroille korville**

Liisa kyllä **putoaa aina jaloilleen.**

Hän selviää **ehjin nahoin** tilanteesta kuin tilanteesta.

MIKÄ ON OLEELLISTA?

Isäni **oli aikaansa edellä.**

Hän tiesi, mikä on asian **A ja O.**

Hän myös osasi **nähdä metsän puilta.**

Kannattaa nousta **tyvestä puuhun!**

Koskaan hän ei **iskenyt kirvestä kiveen.**

Ei kannata vielä **heittää kirvestä kaivoon.**

Liisan ei tarvitse **puskea päätä seinään.**

Älä tee **tikusta asiaa** äläkä **kärpäsestä härkästä!**

KULKEMINEN, KIIRE, LÄHTÖ

Huomasin, että minulle **nousi tie pystyyn.**

Aion nostaa kytkintä ja **karistaa** tämän maan **tomut jaloistani.**

Aion myös **polttaa sillat takanani.**

Pekka **sai jalat alleen.**

Hän juoksi kuin olisi ollut **tuli hännän alla.**

Juoksin **tukka putkella** häntä etsimään.

Moneen tuntiin häntä **ei näkynyt mailla eikä halmeilla.**

Kalle juoksee **henki kurkussa.**

Hän menee **tuhatta ja sataa**, ajaa **nasta laudassa / kaasuhajassa / lusikka pohjassa.**

Ville taas ei ole **jäniksen selässä.**

Naapurin Musti on **heittänyt veivinsä / potkaissut tyhjää.**

SANO NASEVASTI

Osasitpa sanoa asiasi **naulan kantaan!**
Varo ettet **sohaise ampiaispesään.**
Ei ole myöskään hyvä **herättää nukkuvaa karhua.**
Maija **puhui** kyllä **suunsa puhtaaksi.**
Liisalla taas on tapana **sanoa, mitä sylki suuhun tuo.**
Annoin hänen **kuulla kunniansa.**
Taisinpa panna kuulijoille **luun kurkkuun.**
Siinä kyllä menivät **jauhot suuhun.**
Laiskoille oppilaille **ei kunnian kukko laula.**
Nyt kyllä **veit sanat suustani.**
Ei kannata **astua kenenkään varpaille,** ei ainakaan **isokenkäisten.**

YMMÄRRYS HOI – ÄLY ÄLÄ JÄTÄ

Tämä asia kannattaa **panna korvan taa.**
Kaikkea ei tarvitse **oppia kantapään kautta.**
Eikö sinulla tosiaankaan **sytytä?**
Oletko yhtään **jyvällä asiasta?**
Kalle ainakin on ihan pihalla, hänellä taitaa olla **pallo hukassa.**
Villekin näyttää olevan **kuin puulla päähän lyöty.**
Koko luokka oli **kuin puusta pudonnut,** varsinkin Pekka, joka näytti **tulevan jälkijunassa.**
Asia kerrottiin Pekalle, joka kuitenkin **putosi kärryiltä.**
Maijakin **putosi kuin eno veneestä.**
Liisa osaa **lukea rivien välistä.**
Hyvä neuvo on, ettei **pistä nokkaansa joka paikkaan.**
Pidä myös **näppisi erossa** muiden asioista.

OMINAISUUKSIA

Ahneimmat **saivat leijonanosan** voittopotista.
Tartutaanpa härkää sarvista.
Pidetään **pää kylmänä** jännittäväissäkkin tilanteissa
Itsekäs **tuijottaa vain omaa napaansa.**
Jos oikein yrittää, niin pääsee vaikka **läpi harmaan kiven.**
Muista **pitää kieli keskellä suuta,** ettet lavertelisi liikoja.
Onko aina viisasta **pitää kynttiläänsä vakan alla?**
Naapurin Ville **elää kuin viimeistä päivää.**
Kalle **polttaa kynttiläänsä molemmista päistä.**
Hänen kannattaisi nyt **ottaa ihan löysin rantein.**
Tuntuu siltä kuin **puhuisin seinille.**
Puhe **menee toisesta korvasta sisään ja tulee toisesta ulos.**
Joskus taas tuntuu, että neuvot **putoavat kuin vesi hanhen selästä.**
Minusta tuntui, että olin hänelle **kuin pelkkää ilmaa.**
Hallitus **pisti päänsä pensaaseen.**
Ei kai vain **mennyt pupu pöksyyn?** Aloitko **jänistää?**
Pelotti niin, että **sydän oli kurkussa/syrjällään.**
Kun on oikein kauhistunut, on **tukka pystyssä.**
Innostunut on kuin **kissa pistoksissa.**
Itsepäinen ihminen **pitää mielipiteistään kiinni kynsin hampain.**
Nyt lapset **syökää niin, että napa naukuu!**

RAHAPULA

Minulla on **matti kukkarossa.**
Olen ihan **pystyssä.**

Kallekin on ihan **pa, perse auki**.
Kun ei ole rahaa, on **vedettävä markka soikeaksi ja venytettävä penniä**.
On myös osattava **laittaa suu säkkiä myöten ja pitää kukkaron nyörit tiukalla**.
Myös Ville on **puilla paljailla**.
Hänen täytyy **panna hampaat naukaan**.
Hän joutuu **elämään kädestä suuhun**.
Hänen pitää myydä **tavaroita alle torihintojen**.
Pian pitää **panna lappu luukulle**.

MIKÄ OTTAA PÄÄHÄN/PANNUUN/KUPOLIIN?

Liisan juoruilu **herätti pahaan verta**.
Hän oli pistänyt **lusikkansa toisten soppaan**.
Matti oli kaiken **pahan alku ja juuri**.
Toiset alkoivat olla **kurkkuaan myöten täynnä**.
Asian oppiminen oli kuin **tervan juontia**.
Ei kannata **tavoitella kuuta taivaalta**.
Joskus täytyy asioita **katsoa läpi sormien**.
Pikkuseikat **painetaan villaisella**.
Tuntuu kuin olisin **puun ja kuoren välissä**.
Minulla ei ole asiassa **osaa eikä arpaa**.
Maija on **kahden tulen välissä**.
Hän **joutui ojasta allikkoon**.
Naapurin Kaisa on aivan **alamaissa**.
Miksi **mennä merta edemmäs kalaan?**
Kalle oli **kännissä kuin käki**.
Toiset katselivat **vesi kielellä**.

PINNA KIREÄLLÄ

Kalle **käy kuumana**, hän on kuin **myrskyn merkki**.
Asiasta kultuaan hän suorastaan **nousi takajaloilleen**.
Liisa **meni aivan kipsiin**.
Ville taas on kuin **viilipytty**.
Älä polta päreitäsi/proppujasi.
Oletko **noussut väärällä jalalla?**

VOITTAJAT JA HÄVIÄJÄT

Pekka **löi toiset laudalta**.
Hän oli koko väittelyn ajan **niskan päällä**.
Siihen ei ollut muilla **nokan koputtamista**.
Muut olivat ihan **piipussa** ja heillä oli **silmät ristissä**.
Tässä hallitus **löi kaksi karpästä yhdellä iskulla**.
Ville ja Kalle ovat **kuin kissa ja koira**.
He ovat aina **napit vastakkain**.
Kalle selvästikin **kaivaa verta nenästään**.
Ville **aukoo päätään** ja Kalle **soittaa suutaan**.
Joskus heidän tekee mieli hakea **kättä pitempää**.
Kumpikin haluaisi käyttää **oman käden oikeutta**.
Liisan tekee mieli **maksaa samalla mitalla**.
Hänet jätettiin kuin **nalli kalliolle**.
Usein Kalle **jää hopealle**.
Susi tai sika syö eväät.
Painu sinne, missä **pippuri kasvaa!**
Antaa vetää!
Suksi kuuseen/suolle! Syöksy sementtiin!

ÄLÄ OSTA SIKAA SÄKISSÄ

Asiassa ei ole **päätä eikä häntää**.
Sitä ei voi **purematta niellä**.
On hyvä selvittää, **mistä kenkä puristaa**.
Kalle **haistoi palaneen käryä**.
Liisalla oli jotain **hampaan kolossa**.
Hän lähestyy **ketunhäntä kainalossa**.
Hän saa lähteä **häntä koipien välissä**.
Juttuun oli **koira haudattuna**.
Ville on **susi lammasten vaatteissa**.
Hän on kuin **pukki kaalimaan vartijana**.
Hän **vetää** muita **nenästä/höplästä**.
Hän **kaivaa maata Kallen jalkojen alta**.
Hän **tekee myyräntyötä**.
Muut kyllä **panevat asian korvan taakse**.
Homma on **yhtä pitkää kuin leveääkin**.
Sitä katsellessa **menee sormi suuhun**.
Matti on **saanut kylmää vettä niskaansa**.
Hän on tainnut **polttaa siipensä**.

YHTÄ MIELTÄ

Paavon teko taisi olla aikamoinen **karhunpalvelus** meille kaikille.
Kalle ja Ville ainakin **puhaltavat samaan hiileen**.
He **lyövät viisaat päänsä yhteen**.
He **vetävät samaa köyttä**.
Kumpikin **kantaa kortensa kekoon**.
Kumpikaan ei ole **toisen siivellä**.
Tuntemme olevamme **samassa veneessä**.
Pekka on **oman onnensa seppä**.
Matti ei **pane tikkua ristiin** hänen hyväkseen.
Liisa **ymmärtää yskän**.
Hän on **juonessa mukana**, siis **samalla aaltopituudella** kuin Matti ja Pekka.
Kaikki yrittävät, minkä **kynnelle kykenevät**.
Heidän hankkeensa **loppui kuin kanan lento**.
Hyvin tehty työ on **hatunnoston arvoinen**.
Ahkera opiskelija on **ansainnut kannuksensa**.

MUITA

Etsiä eväitten kanssa / etsiä kissojen ja koirien kanssa
Kännissä kuin käki / olla nakit silmillä
Levis kuin Jokisen eväät
Lähti kuin kuppa Töölöstä
Lensi kuin leppäkeihäs
Sataa kuin saavista kaataen
Työntää käärmettä pyssyyyn

UUDEMPIA SANONTOJA

EVVK = ei vois vähempää kiinnostaa
korkki-korkki, lasi-lasi ym. (reduplikaatio)
KVG = kato vittu Googlesta (keskimmäisellä termillä ei ole mitään semanttista funktiota)
Ovatko naakat tapulissa? / Ovatko muumit laaksossa? (= "Onko kaikki kotona?", Oletko OK?)